

Trong đời tôi có một khoảnh khắc tuyệt vời nhất được sống trong cảnh thanh bình, mà tôi còn nhớ rõ ràng nhất là thời gian ba, má tôi ở quê nhà ở Bình. Lúc đó nhà tôi ở trong một cánh đồng lúa, một phần trong một bãi thành đất sét đỏ màu cao khi đi vào ruộng lúa, một ngoài thành có cây mồng tre nhún nhún chỉ chít và trên một thành là một hàng rào tre bên khít khao, chỗ chui không lọt. Đứng trên bãi thành nhìn ra xa là một cánh đồng cỏ bay theo gió.

Nhất là mùa xuân đứng ruộng khô ráo, theo gió nhún nhún buồm chỉ thấy chúng tôi ra bãi thành xem ruộng lúa thì ruộng con đi vào to lớn, gần đuôi thì dài và bay thì cao đẹp và bên trái xanh ngắt, có con phát ra âm thanh vi vu như tiếng sáo thổi. Anh em chúng tôi cũng đi vót trúc, uốn sáo, dán giấy nhún trình bày thành ruộng con đi vào nhỏ nhỏ, rồi đem ra bãi thành thả chơi suốt ngày.

Đến mùa mưa ông bố tôi theo làm ruộng trong ruộng ruộng cây tre cây mồng rào trên bãi thành chỉ một lúc, chúng tôi đi miêng chai ngoài miêng lúa, chĩa vào cây mía, lấy cây gỗ gõ bên ngoài thân tre lúa cho ông chui lọt vô chai, rồi đem vào nhà, lật úp chiếc thùng thì thấy xuồng, đứng ông bố lên đít thùng, phẩy miêng vào lúa và lấy cái đĩa đặt lên ruộng ông cho nó phát ra tiếng tề tề... nghe rất vui tai, chúng tôi gọi đó là máy hát.

Tuy nhiên ruộng trò chơi như hàng ngày làm tôi mau chán. Tôi rất thích chơi trâu, vì vậy tôi theo ông ra ruộng tìm chơi với mấy đứa chăn trâu. Mấy đứa chăn trâu không hiểu, chúng biết ý tôi muốn gì cũng như chúng biết ý chơi trâu để chúng ra ruộng đi vào khi trâu làm theo ý muốn của chúng. Trong đời sống dĩ nhiên cái gì cũng có giá trị, tôi muốn chơi trâu thì phải trả tiền hoặc một gói xôi hay cái bánh ú, bánh lá để ăn hàng ngày. Vì vậy bao nhiêu tiền và quà bánh của má tôi cho ăn đi học tôi đem trả cho các cháu trâu, để đổi lấy mấy con trâu. Một hôm không tiền, không bánh, tôi xin chúng cho tôi chơi trâu thì được. Bên chúng không đồng ý, chúng đùa nghịch tôi vô vọng nên há miệng cho đem ra cho chúng ăn rồi chúng cho tôi chơi trâu. Ghiền chơi trâu quá nên tôi làm theo, tôi trèo vô vọng ruộng lúa, không quen ăn trộm nên đứng xa, chĩa hái để trái nào thì đã bắt chước vô vọng bắt gặp. Ông ta bèn đến tôi vào nhà mua gạo. Má tôi giận quá, bà đánh tôi một chộp và cấm không cho tôi ra ruộng chơi với đám chăn trâu đó nữa.

Năm nay tôi được một người bạn tốt, Thời Bình của có ruộng ruộng, tôi học trong một nhà trường, cô giáo là một bà Sáo học lúa lúa. Đám học trò lúa lúa tác lúa lúa, đưa nhau thì bảy tám, đưa lúa lúa thì một người. Lớp học chia ra làm hai nhóm, nhóm nào của biết viết, biết đọc cô dạy tập viết, tập đánh vần, nhóm nào biết viết biết đọc rồi thì cô dạy làm toán, học công dân, đọc sách và cho bài học thu hoạch lòng đem vào nhà đọc. Tôi thuộc nhóm biết đọc biết viết, có bài thu hoạch lòng tôi còn nhớ cho tới ngày hôm nay:

“Các em là búp măng non,

Là đàn chim nhè dè dè i vòm trời cao,

Là hoa xuân thơm nồng đào,

Là hy vọng của đất ng bào Việt Nam,

Giờ em chăm học chăm làm,

Thì mai sau sẽ giúp ích giang giúp đời,

Nhà trường công em ơi,

Làm trai ta phải luyện rèn sức trai.”

Trong lớp tôi có quen với chị bé Hai, chị lớn hơn tôi hai ba tuổi gì đó, nhà chị có một cặp trâu, thỏ ng thì anh Bìn, em kế của chị chăn, còn nhng ngày nghỉ học thì chị chăn ph. Tôi thích chị với chị hơn là chị với đám chăn trâu, chị cho tôi cưỡi trâu bắt c lúc nào tôi muốn, không phải trả tiền, trả bánh gì hết và còn được chị nhường trò chơi thú vị. Nh t là nhng buổi tr a chị thng t t p b n bè trang l a học nh c tu i tôi ra v n. Ngoài v n có một cái b i mà chị và m y d a b n đã d n trng, bên trong b i ng i d c năm sáu d a, nh phía ngoài d c che kín bng lá d a n c nên tr i m a chúng tôi có thể ng i ch i bên trong mà không sợ t. Không biết ai n n dùm chị cà ràng, n i, tô, đĩa, chén bng d t sét nung d r t khéo, m y chị có thể n u c m kho cá trong nhng món d ch i đó. Thng b a tr a, chúng tôi t t p trong lùm cây trò chơi đám c i. Trong nhóm chị bé Hai là nh u sáng ki n nh t, chị bày chúng tôi ch t lá đu d làm lng, l y t m ván nh làm mâm tr u cau, l v t là trái d a học n i chu i... Trong nhóm mình em tôi là con trai nên lúc nào cũng d c ch n làm chú r , hôm nay làm chng v i chị n y,

mai vái chá kia... Đám cái i cũng đáy đá nghi thác, láy bán thá, ăán tráu cau và rác dáu đi vòng quanh khu ván, khi trá vá chái bày đá ra ăán nháu, dĩ nhiên là ăán giá bá, sau khi ăán uáng xong, máy ngái khách đi vá cho cô dáu chú rá đáng phòng hoa chúc, cũng giá bá ôm nhau ngá đá thái.

Mát buái tráa chá bé Hai rá mình êán tôi ra lùm cây, chá mà chúng tôi hay táu táp, kéo tay tôi vô lùm, kêu tôi ngái xuáng coi chá đát láa cà ràng, sau đó chá đá dám vô lon sáa bò và bát lên láa hám tái khi dám mám mám. Chá bát dám xuáng rái cái nút áo, vách ngác ra, ngác cáa chá mát bên u lên nhá nám cau và mát bên xáp lép, chá kêu tôi thoa dám lên ngác và nhá tôi bóp dùm phía bên xáp cho chá, chá nói làm vài lán thì bên náy sá bá báng bên kia, lúc đó tôi còn nhá dáu biát khá gái, chá kêu tôi làm sao thì tôi làm váy. Quá thát, vài lán sau đó ngác bên lép đã sáng lên, tuy máy lán sau tôi đáng vô chá đáu lám nháng vì muán có bá ngác cân đái chá phái cán rằng cháu đáng. Mác dáu lúc đó tuái tôi còn non trá, nháng tôi má há có mát niám thích thú mà tôi không sao tá đác cá. Mát buái tráa nhá tháng lá tôi và chá bé Hai chuán bá đáng nhá đá “nâng cáp” ngác lép cáa chá, không biát đáa nào mách láo, mà má tôi vái má chá đát nhiên xuát hián, mát máy ngái nào ngái náy đáng đáng sát khí, mái ngái lái mát đáa vá nhá. Tôi không biát má chá đánh chá cá nào, chá má tôi thì nái tam bánh lác tác, sác mát đá dán, cháa bao giá tôi tháy bà ghê sá nhá lán đó, máy lán lám lái trác kia bà bát tôi nám sáp lên giáng, trác khi đánh bà ká nháng sai lám tôi đã gây ra và cho biát sá roi tôi phái cháu, nháng lán náy bà xá roi túi bái... Sau khi bà trút hát cán gián thì mình máy tôi có lán tím và máng sáng nhá đá cám cháy. Tá đó bà cám tôi không đác đi chái vái máy đáa con nít “quá” đó náa...

Cho tái hám nay, đáu đã hai thá tóc rái, váy mà mái khi nhá tái nháng ngày êm á hán nhiên á Thái Bánh, tôi nhá nhát là trò chái đám cái i và chuyán giáa tôi vái chá bé Hai, mác dáu mác đách chính cáa tôi lúc đó là muán đác cái tráu hán là cùng máy chá chái nháng trò chái cám ká.

Nháng năm sáng nái xá lá quê ngái i hình ánh con tráu Viát Nam đã phai má trong tâm trí. Rái mát hám đáa con gái lán cáa chúng tôi đem vá mát cuán sách có minh hoá hình, báng tiáng Hoáa Lan, táa đá là Een jongen in Vietnam (Mát Em Trai á Viát Nam). Báa sách có in hình mát em trai, đá chín mái i tuái, bán áo sá mi sác màu xanh mái toán, tay cám sá dây mũi cáa con tráu, thân hình con tráu to tá cháng đáng đáng trên con đáng làng, cánh mát căn nhà táng vái ráa, xi máng trác lái gách trông cũ ká làm sao. Con gái tôi thích lám, nó đác hát cuán sách trong mát buái, sau đó nó sá lác cho vá cháng tôi nghe vá câu chuyán trong sách. Đái khái là em bé Viát Nam váa đi hác, váa chăn tráu, vá nhà lo phá giúp gia đánh... Váy mà á tráng em còn là hác sinh giái và ác má táng lai em trá thành phi công hoác tài xá máy cày...

Thát ra tá ngày Trác Thanh, vá tôi, mang thai đáa con gái đáu lòng thì chúng tôi lúc nào cũng

bằng khuôn lo lổnng, sỗnng nỏ i xỗnng ỗ i, không biế t làm cách nào đợ dợ y con cho thành ngỗ ỗ i Viế t. Cuỗ i cùng vớ tời đợ nghỗ , cợ theo ỗ i cợ a nhỗ ng bợ c trí thợ c ngoài nỏ y, mình nên tìm vớ nguỗ n cợ i, may ra... Vỡ y là tời phỡ i mợ t phen ỗ c ỗ i tìm tời sách Viế t Nam viế t vớ văn hoá, phong tợ c, ca dao, tợ c ngỗ , hát ru con, vớ ng cợ ; đợ c báo, ỗ ỗ t mợ ng đợ tìm vớ ... nguỗ n cợ i. Hay ỗ m, tời nói vớ i vớ , mình có thợ ru con bợ ng ca dao, tợ i tuỗ i nó hiỡ u biế t thì mình kợ chuyỡ n cợ tích Viế t Nam cho nó nghe, khi ỗ n lên tợ c khợ c nó trở thành ngỗ ỗ i Viế t chánh hiỡ u con rợ ng vàng.

Giỡ đây ít nhiỡ u gì vớ chợ ng tời cũng hài lòng khi nhìn thợ y con gái ỗ u tâm tợ i văn hoá Viế t. Nhỡ ng khi thợ y cái hình cợ a em bé chăn trâu ngoài bìa sách không giỡ ng mợ t em bé chăn trâu thợ thiế t mà tời đã biế t qua và câu chuyỡ n có vớ lý tợ ỗ ng quá cho mợ t em bé chăn trâu. Nhỡ ng hỡ gì, qua ca dao, tợ c ngỗ và truyỡ n thuyế t, ỗ ch sỡ tời thợ y ngỗ ỗ i xỡ a đã tợ ng lý tợ ỗ ng hoá hình ỗ nh mợ c đợ ng lúc thì nhàn nhỡ nhỡ tiên, khi thì anh hùng tái thợ làm tợ i đợ vớ ỗ ng... Tuy nghĩ là nghĩ vỡ y, nhỡ ng khi dợ y con tời chỡ n ỗ c, bợ bợ t nhỡ ng câu lý tợ ỗ ng có hỡ i quá trỡ n nhỡ : “Ai bợ o chăn trâu là khỡ , chăn trâu sỡ ỗ ng ỗ m chỡ ...” Tời giỡ i thích cho hai con tời biế t rợ ng, chăn trâu cợ c khợ ỗ m, sáng đợ t trâu ra đợ ng cho ăn cợ suố t ngày, nhỡ ng ngày mợ a thợ trâu ra đợ ng không đợ c phỡ i ỗ i ra đợ ng tìm cợ non cợ t bó tợ ng bó đem vớ cho trâu ăn, trâu ỗ a trong chuỗ ng phỡ i hợ t cợ t đem đợ , chiỡ u phỡ i tợ m trâu, tợ i giảng mừng cho trâu ngỗ Chợ ng đó công viỡ c đã chiỡ m hợ t thợ i gian thì còn thợ i giỡ đầu nỡ a mà hỡ c vớ i hành. Đó là chăn trâu cợ a nhà, nỡ u chăn trâu do chợ mỡ ỗ n mà ỗ đợ trâu đợ p lúa hoỡ c ăn lúa ruỗ ng ngỗ ỗ i ta thì bợ trở ỗ ỗ ng. Thỡ i đợ a chợ em chăn trâu nào ỗ đợ trâu đi mợ t thì bợ chợ đánh đồn tàn bợ o, có khi bợ đánh và bợ đối cho tợ i chợ t. Nói trỡ ng ra chăn trâu chợ ng có chút vui sỡ ỗ ng nào nhỡ mỡ y em gái ỗ Hoà Lan “chăn” con ngỗ a cợ a mình cợ i.

Tuy nhiên ngoài nhỡ ng cợ c khợ cợ a em bé chăn trâu ra, tời cũng kợ cho hai đợ a con gái tời nghe nhỡ ng hình ỗ nh đợ p giỡ a trâu và ngỗ ỗ i. Tợ ngàn xỡ a nhà nông biế t cách dùng trâu đợ cày, bợ a ruỗ ng hoỡ c cho trâu kéo cợ , kéo xe... Lúc nào trâu và ngỗ ỗ i nông dân cũng hỡ p tác vớ i nhau chợ t chợ , hỡ xem trâu nhỡ là mợ t ngỗ ỗ i bợ n đợ i thân thiế t. Vì vỡ y mỡ i có nhỡ ng câu gỡ n bó ngỗ ỗ i và trâu nhỡ :

"Trên đợ ng cợ n dợ ỗ i đợ ng sâu

Chợ ng cày vớ cợ y con trâu đi bợ a. "

Mình cũng có thợ tợ ỗ ng tợ ỗ ng ra, sau nhỡ ng giỡ ngỗ ỗ i và trâu cày, bợ a mợ t nhỡ c. Bác nông phu vớ i trâu ngỗ i dợ ỗ i mợ t gợ c cây nghỡ mát, bác uỗ ng trà, còn trâu nỡ m cợ nh bên nhỡ i cợ và bác

vuốt đầu trâu tâm sự :

"Trâu ơi ta bèo trâu này

Trâu ra ngoài ruộng trâu cày với ta

Cày cày với n nghiêp nông gia

Ta đây trâu đây ai mà quên công

Chẳng ng nào cây lúa còn bông

Thì còn quên c ngoài ruộng trâu ăn... "

Nh tìm cách dụ con mà tôi h c thêm r t nh u v chuy n con trâu v i nh ng t p t c ch i trâu c a t ng vùng và l ãm trâu c a ng i dân t c. Trong nh ng chuy n tôi thích nh t là tranh chăn trâu c a nhà thi n, nh ng cái n y thì ch a gi i thích cho hai con tôi nghe đ c.

Có m t b c tranh con trâu ăn c trên cánh ruộng xanh và em bé ng i trên l ng trâu th i sáo, Trúc Thanh và hai đ a con thích l m, nên kêu tôi đem đóng khung treo lên t ng. Thanh cũng góp chuy n k cho hai đ a con gái nghe quê ngo i c a chúng t n mi n Trung n c Vi t Nam, ng i ta v n còn dùng trâu cày ruộng, mai m t v b n s cho hai đ a tha h c i trâu. Nghe má nó h a làm t i nó nao n c ngày v Vi t Nam xem con trâu thi t và s c i trâu cho bi t. Hai đ a con gái tôi năm nay đ a nh lên chín, đ a l n trên m i. Ch t nh l i chuy n x a, h i i tu i chúng nó tôi cũng r t thích c i trâu.

Mùa hè năm nay v ch ng tôi đ a hai cháu v thăm quê ngo i ngoài Nha Trang. Xe ch y trên qu c l m t, t i khúc nào có ruộng thì hai con tôi c đ ý tìm xem trâu, nh ng không th y trâu,

hai đứa a thỏ c m c t i sao tôi nói v i chúng r ng Vi t Nam nhà nông cày ru ng b ng trâu nh ng sao th y toàn là máy cày. Nghe chúng cầu nhàu má nó lên ti ng:

– Ồ đây ru ng l n nên ng i ta dùng máy cày cày cho l , quê ngo i có nh ng th a ru ng nho nh nên nhà nông s t n nhiên li u nên m i dùng trâu kéo cày, v t i nhà ngo i r i con s th y trâu đi thành b y gi ng nh trong phim Mùa Len Trâu mà con đã xem h i b n.

Xe ch y qua kh i đèo Rù Rì ch t hai con tôi reo m ng hô l n:

– Trâu kìa, trâu kìa...

Tôi dòm l i th y m y con bò đ ng ăn c bên l đ ng, tôi nói:

– Không ph i trâu đâu , con nhìn k coi, con bò đó.

Đ a con gái nh th c m c:

– Sao bò màu vàng, m nhom lòi be x ng, không m p gi ng nh bò Hoà Lan.

Con ch làm tài khôn gi i thích:

– Bò Vi t Nam nghèo h n bò Hoà Lan, ăn u ng thi u dinh d ng nên m i m nhom m nhách và n ng nóng quá làm da bò vàng.

Nghe con gái tôi so sánh làm nh ng ng i trong xe c i r .

Phong c nh V n Gi  sách và mát, dưới là bi n trên là r ng, núi. Nghe k ng ngay x a n i đ y được m nh danh là r ng vàng b c bi n. Đ t t  c t i t  Nam ra Trung, n i n o c ng r ng vàng b c bi n, v y mà mà dân đen cúi m t xu ng đ t, bán l ng cho tr i, qu n qu t nh  tr u nh ng v n ki m không đ  c m  n...

Nh ng ngày l u l i qu  v , s ng s ng t i hay ra quán cà phê, ng i nghe dân qu  nói... t c và ch  i th . H i   nh  m i l n “chat” v i người quen, t i th  ng nghe tiếng ch  i th  c a đ m nh  v ng v ng trong microphone. Hôm nay v  đ y m i nghe t n tai, nhìn t n m t. Đ m con n t b n đ ng ph c, qu ng kh n đ ng i ch i game la   ch  i th   m t i. T i m  h  m t n i x t xa, m t ni m th t v ng n o đ  mà t i ch a xác định rõ ràng. V  t i v  t , v  qu  ch  chú ý t i chuy n th m bà con, bạn bè,  n uống, s a s c đ p r i r  nhau c m tr i và đi hát karaoke...

H m r y lo đ n hai con đi ch i đ y đ c n n ch ng nó không có đ p coi tr u. Chi u nay trên đường v  nhựa tình c  t i đ u xóm th y người ta đ n m t b y tr u đi ào  t, tung b i m t mù, Đ nh B  L nh ngày x a xua đ m ch n tr u ra trên m c ch c b i c t bay c ng c  nh  v y. Th y tr u hai đ a con gái t i mừng quá, không ch  tr u t i,   th n ph  ch y v  phía trước đ  coi. Nh ng khi ch ng g n t i b y tr u thì t  đ ng s ng lai và nép qua đường, lúc b y tr u đi ngang đ a con gái nh  s  quá đi th t l i nó không để ý n n đ p l n bãi c t tr u, ho ng h n kh c om s m tr i đ t. Trong khi t i đi t i b ng con nh  l n, thì con ch  b t mũi v a ch y v a hô to.

– Th i quá, th i quá, m y con tr u th i quá...

V  nh a t m r a xong thì đ  t i gi  c m. C u T  nói với hai đ a n u mu n thì ngày mai c u đ n đi qua nh a  ng Tám cho c i tr u, bên b n có b n con tr u. Ch t hai đ a bu ng đ a r ng r ng kh c, hai đ a con t i có t nh đ  ng  n c m h   i nói chuy n đ  d y thì ch ng  n không được. Th y hai đ a kh c đi Ba c ng bu ng đ a đ ng t và đ  đ n hai đ a đi ăn bánh b o, m n duy nhất của qu  ngoài mà hai đ a  a chu ng.

K  ni m nh ng ngày v  qu  v , t i nh  được có b y nhi u. Khi ra ngoài này, hai con t i đ  tr  l i tr  ng h c, v  t i thì v  x  ng l m, còn t i v n tiếp t c c ng việc của m nh và c ng không để ý t i chuy n tr u, b  g i n a h t.

Cũng như mỗi năm, trước Tết, gia đình chúng tôi thường đi chợ Việt Nam mua sắm, tiện dịp xin lịch mới của Việt Nam đem về nhà treo. Và tôi xin được may mắn lịch còn nguyên trong bọc nylon. Đem về nhà hí ha hí hửng khoe với hai đứa con gái và đứa cho mượn đứa cu cậu, biết chúng đem treo trong phòng ngủ. Chúng cảm lịch rồi đi lên bàn ngủ xuống giường ra xem, chợt hai đứa đứng thanh hô lên một lúc:

– Eeewww... (Tiếng hô mới khi gặp chuyện ghê gớm.)

Rồi bố hai đứa lịch lên bàn, chúng chạy tuốt lên phòng. Chúng tôi không hiểu chuyện gì hết, vội tôi bèn đi lên bàn xem. Thì phiên cô vẽ chày xuống giường lịch:

– Anh anh, lịch đây coi nè.

Tôi đi lên thò tay ngoài bìa lịch mới lịch in hình đứa con trâu tồ bồ. Và tôi nói tiếp:

– Hai đứa con mình chắc mới gặp hết rồi anh.

– Em nói gì kỳ vậy, sao trâu đâu có ăn nhấm gì thì chuyện gặp gác.

– Sao hỏi trước anh nói là đứa con cho thành người Việt chánh hiểu con rồi ng vàng mà.

Tôi ra bộ nghiêm trang, gọt gù:

– Bây giờ anh không hiểu nó cái mới người Việt đảng hoàng nó ra làm sao nữa, xin thưa thì tôi với em, hỏi hè vẽ chày đứa con vẽ bên bên anh thày thầy già cho tôi trả ăn với nói làm anh sao con mình bị nhấm quá chày, mới người nó y không được đâu, thôi thì tôi nó thành người Tây, người Mỹ, người Tàu... cũng chày hỏi, miễn sao nó lên sân cho ra mới con Người là tất lịch rồi.

Trúc Thanh không nói thêm gì, cô bßm môi, mặt đßm đßm nhìn vô tßm lßch, hßi sau cô ngßc lên nói:

– Năm tßi là năm con Trâu, rõ ra năm tßi là năm Kß Sßu.